

Största skörden på 25 år

Stor skörd – stora utmaningar

2015 går till historien som en av de största och intensivaste spannmålsskördarna. Trycket blev hårt på alla aktörer i kedjan från tröska till slutkund. Men med god planering och uppföljning har ändå arbetet så här långt flutit på bra i de allra flesta fallen. Så här var läget i början av september.

Text och bild: Hans Jonsson

Det har väl inte kunnat undgå någon att Sverige har haft den största spannmåls-skörden på många år. Vädret drog ut på mognaden och när tröskningen äntligen kom igång först i mitten av augusti, blev trycket enormt på Lantmännens anläggningar. Under en period på 20 dagar tog man emot över en miljon ton spannmål.

Ett enormt flöde

Det kan vara svårt att verkligen inse hur intensiv en skörd är, om man inte är inne i den, menar Mattias Pålsson, logistikchef på Lantmännen Lantbruk och fortsätter:

– Det handlade om 2000 lastbilstransporter per dag, toppat med 3000 den intensivaste dagen!

Under en tiodagarsperiod låg mottagningen över den intensivaste dagen 2014, som ändå var det största spannmålsåret på cirka 15 år. Nu skulle den största skörden på 25 år hanteras under en mycket kort period.

– En tidig skörd ger ofta många skördedagar, medan en sen skörd tyvärr ofta innebär att skördeperioden trycks ihop, berättar Mattias.

Det gäller speciellt för 2015 då skördevädret, när det väl gick att börja skörda, överlag blev väldigt bra under en sammanhängande period. Andreas Billing är ”skördegeneral” och håller med om bilden. Det har blivit många långa dagar under den intensivaste perioden:

– Men det är ju detta man ser fram emot hela året. Jag tycker att vi överlag har mycket bra samarbete och dialog med alla aktörer i spannmålskedjan.

Han menar också att det ökade antalet stora tröskor med en mycket hög kapacitet ytterligare spär på flödet under korta perioder.

Proteinproblem

Att ta emot spannmålen i rätt tid är en stor utmaning. Att den hamnar på rätt plats, till rätt kund, med rätt kvalitet och till ett bra pris – det är en minst lika stor och komplex process. Ifjol kunde Lantmännen sälja bra volymer till bland annat Frankrike och Iran mitt i skörden, vilket lättade på trycket i mottagningsanläggningarna. Läget i år har varit det motsatta.

– Det är länge sedan jag upplevt så

dålig efterfrågan vid skörd, konstaterar Mikael Jeppsson, chef för handel på Lantmännen Lantbruk.

Trycket på världsmarknaden, bland annat mycket hög skörd i Baltikum, har gett låga fysiska priser, under börspriset. Till detta har kommit generellt låga proteinhalter. En hel del malkorn och brödvete har inte klarat av proteinhaltsgränserna på 9 respektive 10,5 procent. Intresset för dessa kvaliteter är begränsat på en världsmarknad där lagren redan har ökat med nästan 15 procent sedan 2013.

– Vi måste fortsätta att utveckla våra odlingstekniker så att vi når önskade proteinhalterna även om skörden blir hög, betonar Mikael Jeppsson.

Överlag bra prissäkrat

Den akut pressade prisbilden gäller dock i huvudsak en mindre kvantitet som säljs vid skörd. En tredjedel av volymerna är prissäkrade på termin, en tredjedel på pool. Den sista tredjedelen består till hälften av depåavtal och den andra hälften försäljning vid skörd.

En ”normal” säsong brukar innebära

Skörd 2015 i korthet

- Den största på 25 år.
- Startade på allvar i mitten av augusti, nästan två veckor senare än normalt.
- Under en period på 10 dagar levererades mer spannmål varje dag till Lantmännens anläggningar än under toppdagen 2014. Det krävdes 2000–3000 lastbilstransporter per dag för att leverera spannmålen.
- Generellt bra kvalitet och bra bakningsegenskaper på brödvete, men betydande volymer med låg proteinhalt i såväl brödvete som malkorn.
- Mycket låga världsmarknadspriser vid skörd.
- Förhållandevis stor andel prissäkrad spannmål 2015 jämfört med tidigare år.
- Hämtningen kunde ske inom 3 dagar i många fall, men i Skåne och Mälardalen kunde den landa på 4–6 dagar.
- Stor höstsådd, mild vinter, bra start, kall och kylig vår/försommar, lagom varmt och soligt vid inlagring av kärnan bidrog till rekordskörden och i flera fall rekordhöga hektaravkastningar.

” Det handlar om att värdera kvantiteter och kvalitéer så att Lantmännen och lantbrukarna får ut ekonomiskt maximalt av skörden och då gäller det att prioritera smart.

att spannmålen kan hämtas i tid hos lantbrukarna.

– 3-dagars regeln är ingen garanti, utan en målsättning poängterar Mikael Jeppsson.

Den hölls på många håll men i bland annat Skåne kunde det handla om fyra dagar och i Mälardalen när det var som intensivast upp till 6 dagar. Att alltid – i alla lägen – kunna nå 3 dagar, det handlar om vilka resurser man ska bygga upp för att hantera extrema situationer.

– Vi har i alla fall hela tiden haft full kontroll över situationen. Det har inte varit kaos utan vi har kunnat jobba målmedvetet för att minimera förseningarna, betonar Mattias Pålsson.

Han poängterar även att allt inte handlar om logistik.

– Det handlar om att värdera kvantiteter och kvalitéer så att Lantmännen och lantbrukarna får ut ekonomiskt maximalt av skörden och då gäller det att prioritera smart.

Skörd 2015

I skrivande stund, en dryg vecka in i september, har skördearbetet kommit ganska långt i Sverige. Givetvis finns det betydande variationer över landet, men arbetet har ändå kommit tillräckligt långt för att man ska kunna få en hyfsad bild av skörden 2015.

” Det är lika viktigt att kunna läsa kontrakt som att kunna läsa av grödan för bästa kvävegödsling!

CHRISTIAN RADBY

Rekordskörd av vete

*Men problem
med protein-
halterna*

Utanför Lund träffar vi Christian Radby, Raby gård, som denna dag har en mel-landag på kontoret innan han ska skörda de sista hektaren höstvetet.

– När det väl kom igång blev skörde-vädrret helt ok, så det har rullat på bra i år, berättar Christian.

Höstvetet gav riktigt bra på fälten med raps som förfrukt – kanske kring 10 ton per hektar på vissa bitar. De svagare fälten gav nog ett eller två ton mindre per hektar. Men problemet har varit låga proteinhalter och därmed svårt att hålla kvaliteten på nivån som kontrakten före-skriver.

– Vi måste bli bättre på att få med proteinhalterna med dagens höga skör-dar!

Christian har flera kollegor som är nöjda med N-Sensorn som indikerade på högre kvävegivor. Och kanske behöver man inte investera i hela paketet.

– Jag tror att en handhållen N-Sensor eller N-Tester kan funka hur bra som helst för att träffa bättre än att bara titta på grödan och hoppas på att man träffar rätt, betonar Christian.

Kolla kontrakten

De låga proteinhalterna ger lägre betal-ning, men mer än så är som 2015:

– Lantbrukaren måste bli bättre på att läsa kontrakten, framför allt vad som gäl-ler när kontraktsvillkoren inte uppfylls. Då skiljer det mycket mellan olika leve-rantörer, menar Christian, som är nöjd med sina avtal med Lantmännen.

Hans budskap till kollegorna är att det är lika viktigt att kunna läsa kontrakt som att kunna läsa av grödan för bästa kvävegödsling!

Gustav Isaksson, Linköping.

Sen men acceptabel hämtning

Gustav Isaksson, Sviestad, öster om Lin-köping i Östergötland hoppas bli klar med spannmålen om några dagar. Men sedan återstår naturligtvis åkerbönorna, vårrapsen och linet.

– Höstvetet dominerar odlingen här i trakten och den har säkert gett minst ett ton mer än normalt, berättar Gustav.

Han lagrar normalt två tredjedelar av skörden, men i år fick bara hälften plats hemma på gården. Resten har gått till Lantmännen på depåavtal. Transpor-terna sköter han själv men han vet kolle-gor som har fått vänta upp till fem- sex dagar innan hämtning.

– Men jag har faktiskt inte hört någon

som är jättearg. Det är ju trots allt ett angenämt problem med tanke på rekord-skörden, skrockar Gustav.

Skörden startade en vecka, tio dagar, senare än normalt. Det var lite stressigt i början, men sedan flöt det på bra. De låga proteinhalterna är inget problem för Gustav eftersom han liksom många i trakten odlar vete till etanolfabriken.

Höstraps är inte bara en fantastisk förfrukt till höstvetet. Lyckas man med rapsen är potentialen mycket hög:

– Vi fick över fem ton per hektar i genomsnitt i år vilket är helt fantastiskt med tanke på att jag aldrig nått över 3,5 ton tidigare.

Mycket har varit positivt, men om det totalt sett blir en bra höst återstår att se:

– Jag har inte sått något höstvetet ännu, så innan jag har det i backen kan jag inte pusta ut, konstaterar Gustav.

Tobias Johansson, Sala.

Trevlig rekordtröskning

Vi drar oss upp till Sala-trakten, norr om Mälaren och då vi ringer Tobias Johans-son sitter han i tröskan och tröskar havre.

– Det ligger en hel del, men inte värre än att jag kan prata i telefon, säger Tobias förnöjsamt.

Han driver Åby Agro AB tillsammans med sin bror och far. Hälften av de 490 hektaren är skördade när detta skrivs, och det stora glädjeämnet är höstvetet. Normalskörden ligger kring sex ton men i år har det dundrat till med nio ton.

Även höstrapskörden blev bra och lan-dade på 3,5 ton per hektar. Ett strålande resultat med tanke på de kärva betingel-serna för höstraps norr om Mälaren.

Proteinhalterna har i de levererade partierna legat mellan 11,6 och 12,1 procent, vilket Tobias är klart nöjd med. Värre är det med malkornet där prote-inhalten blev för låg.

– Sen sprutade jag inte vårvetet vilket var ett misstag. Nu mognar den av allde-les för snabbt så det blir nog ingen höj-darskörd, konstaterar Tobias.

Skörden i trakten bedömer han som medelgod, men vädrret har varit extremt varierande i år. Flera rejäla regnområden och skyfall har varit ganska lokala.

– Vi har haft tur i år och klarat oss ifrån de värsta regnovädrena, inte minst det senaste som slog hårt mot Hallsberg.

Berättar Tobias som hoppas på fortsatt fint väder för såväl höstsådden som det avslutande skördearbetet.

” Vi har haft tur i år och klarat oss ifrån de värsta regnovädrena, inte minst det senaste som slog hårt mot Hallsberg. TOBIAS JOHANSSON

” Vi fick över fem ton per hektar i genomsnitt i år vilket är helt fantastiskt med tanke på att jag aldrig nått över 3,5 ton tidigare. GUSTAV ISAKSSON

Grodden

EN ÄGARTIDNING FRÅN LANTMÄNNEN | LÄS MER PÅ WWW.LANTMANNEN.COM | NR 4 | SEPTEMBER | 2015

LEDAREN | SID 2

*Internationella
kontakter är
avgörande*

**Dags för lansering
av nya Nötfor** SIDAN 4-5

**Forskning
versus gulrost**
SIDAN 6-8

SKÖRDETIDER ÖVER HELA LANDET

SIDAN 12-15

Fjällkor
för framtid
i norr

10

Rätt foder gör
hästen till en
vinnare

16

Lantmännen